

Minna Reijonen ps ym.

Toimenpidealoite hyvinvointialueiden valtuustoryhmille osoitetun taloudellisen tuen poistamisesta

Eduskunnalle

Sote-uudistuksen myötä hyvinvointialueiden poliittisille valtuustoryhmille on myönnetty taloudellista tukea ryhmätoiminnan järjestämiseen. Hyvinvointialuelain (611/2021) 27 §:n nojalla tätä niin kutsuttua "demokratiatukea" voidaan käyttää muun muassa valtuustoryhmien sisäiseen hallintoon ja toiminnan tukemiseen. Tällaisen tuen myöntäminen ei ole perusteltua hyvinvointialueiden ydintehtävien näkökulmasta.

Hyvinvointialueiden lakisääteisenä ydintehtävänä on järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut alueensa asukkaille. Nämä välttämättömät palvelut — kuten terveydenhuolto, vanhusten hoiva, lastensuojelu ja pelastuspalvelut — ovat toiminnan keskiössä. Valtuustoryhmille annettava rahallinen tuki ei liity millään tavoin näiden ydintehtävien toteuttamiseen. Sen sijaan se ohjaa julkisia varoja alueiden sisäiseen poliittiseen toimintaan, mikä on sivuroolissa verrattuna varsinaisiin palveluihin. Hyvinvointialueiden resurssit tulee keskittää lakisääteisten palveluiden kehittämiseen ja turvaamiseen, eikä niitä pidä hajauttaa poliittisten ryhmien ylläpitämiseen.

On tärkeää erottaa välttämättömät hallinnolliset kulut ja poliittiset erioikeudet. Luottamushenkilöiden kokouspalkkiot ja muut lakisääteiset korvaukset ovat perusteltuja menoja, sillä ne mahdollistavat demokratian toteutumisen ja päätöksenteon sujuvuuden. Sen sijaan erillinen valtuustoryhmien tukeminen julkisin varoin on ylimääräinen etuus, joka hyödyttää ensisijaisesti poliittisia ryhmiä itseään. Tällä tuella rahoitetaan esimerkiksi valtuustoryhmien sisäisiä kokouksia, koulutuksia tai viestintää, jotka poliittisten ryhmien tulisi voida hoitaa omien resurssiensa turvin. Puolue toiminta ja ryhmien organisointi on lähtökohtaisesti puolueiden ja valtuutettujen omalla vastuulla, ei hyvinvointialueen rahoitusvastuulla. Julkisten varojen käyttäminen tällaiseen tarkoitukseen luo vaikutelman poliittisesta etuudesta, joka ei kestä kriittistä tarkastelua hyvinvointialueiden perustehtävien valossa.

Verovarojen ohjaaminen tällaiseen toimintaan ei ole perusteltua. Jokainen euro, joka siirretään pois terveys-, sosiaali- ja pelastuspalveluista, on pois näiden palveluiden laadusta tai saatavuudesta. Valtuustoryhmien tukeminen ei tuo suoraa hyötyä kansalaisille: se ei lyhennä hoitojonoja, paranna palveluiden laatua eikä lisää hoitohenkilöstöä. Sen sijaan veronmaksajien rahoja kanavoidaan sisäiseen poliittiseen toimintaan, jolla on parhaimmillaankin vain välillisiä vaikutuksia asukkaiden arkeen. Kansalaiset voivat oikeutetusti kyseenalaistaa, miksi heidän maksamiaan veroja käytetään poliittisten ryhmien kulujen kattamiseen, kun samaan aikaan hyvinvointialueet

Toimenpidealoite TPA 21/2025 vp

saattavat joutua säästämään varsinaisista palveluista tai lykkäämään tärkeitä investointeja. Julkisen rahoituksen tulee olla läpinäkyvää ja oikeasuhtaista: sen käytön pitää kohdistua ensisijaisesti lakisääteisiin tehtäviin ja kansalaisten hyväksi tehtävään työhön, ei poliittiseen toimintaan, joka ei ole välttämätöntä palveluiden tuottamiseksi.

Monet hyvinvointialueet ovat ajautumassa ongelmiin tiukan taloustilanteen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ovat kasvussa, henkilöstöpula vaatii lisäpanostuksia ja samaan aikaan julkista taloutta pyritään tervehdyttämään. Tässä tilanteessa jokainen säästetty euro on arvokas. Tuen poistaminen valtuustoryhmiltä tukee julkisen talouden vastuullista hoitamista. Kun turhista menoista karsitaan, hyvinvointialueet voivat kohdentaa resurssinsa tehokkaammin lakisääteisiin tehtäviinsä. Poliittisten ryhmien tukemisen lakkauttaminen vapauttaisi varoja joko suoraan palveluihin tai vähentäisi taloudellista painetta, mikä muutoin voitaisiin joutua kattamaan lisäleikkauksilla tai veronkorotuksilla. Vaikka valtuustoryhmille annettavat summat voivat vaikuttaa kokonaisbudjetissa suhteellisen pieniltä, niiden periaatteellinen merkitys on suuri: yksikään julkinen euro ei saisi olla tarpeettomasti pois kansalaisten hyvinvoinnista. Hyvä taloudenpito edellyttää menojen jatkuvaa tarkastelua ja perusteettomien kuluerien poistamista.

Poliittisten ryhmätukien lakkauttaminen vahvistaisi luottamusta hyvinvointialueiden päätöksentekoon. Kansalaisten silmissä on ongelmallista, jos päättäjät ensin jakavat itselleen tai omille ryhmilleen rahallista etua ja samaan aikaan peruspalveluissa on säästötoimia. Luopumalla tästä tuesta aluevaltuustot ja valtio osoittavat, että päättäjät ovat valmiita tekemään itsekkin taloudellista harkintaa vaativia päätöksiä eikä ainoastaan vaatimaan niitä muilta. Tämä parantaa päätöksenteon uskottavuutta ja moraalista oikeutusta. Hyvinvointialueiden toiminta perustuu demokratiaan ja palvelujen tuottamiseen yhteiseksi hyväksi, joten on johdonmukaista, että niiden taloudenpito on esimerkillisen kurinalaista ja keskittyy olennaiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin hyvinvointialuelain (611/2021) 27 §:n muuttamiseksi siten, että poliittisille valtuustoryhmille osoitettu taloudellinen tuki poistetaan laista. Tämä muutos kohdentaa julkiset varat selkeämmin hyvinvointialueiden varsinaiseen perustehtävään ja edistää julkisen talouden vastuullista hoitamista.

Toimenpidealoite TPA 21/2025 vp

Helsingissä 20.3.2025

Minna Reijonen ps
Rami Lehtinen ps
Mira Nieminen ps
Anne Rintamäki ps
Jaana Strandman ps
Pia Sillanpää ps
Ritva Elomaa ps
Onni Rostila ps
Päivi Räsänen kd
Ari Koponen ps
Sara Seppänen ps
Pekka Aittakumpu ps
Merja Rasinkangas ps
Sheikki Laakso ps
Sami Savio ps
Tomi Immonen ps
Juha Mäenpää ps